

PROLETAREC LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. IZHAJA VSAKI TOREK. Lastnik in izdajatelj: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

PROLETARIAN Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske organizacije Jugosl. socialistične Zveze v Ameriki. Frank Podlipce, President; Frank Podboj, Secretary; Frank Jančič, Treasurer.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

PRED NOVO ZMAGO V MILWAUKEE.

Kljub najboljši volji za izvedbo te točke, je socialistična uprava vseeno ni mogla izvesti, a to za to ne, ker ni imela moči in oblasti v davčnem oddelku. Davčni komisar je ostal še od stare demokratske uprave in je imel popolno oblast v tem uradu do 31. decembra 1911.

Drugo podlo delo demokratičnega davčnega komisarja obstoji v tem, da je za lansko leto znižal davek skoro vsem velikim kompanijam, a zato zvišal davek delavcem — lastnikom majhnih hiš in sicer to z namenom, da bi socialisti trpeli za njegov greh.

(3) Mesto naj zgradi in vodi javno klančnico. Dalje naj ustanovi najmanj štiri javne tržnice (market) in štiri mestna skladišča, da se tako znižajo cene živilom, katere določuje trust, v toliko, kolikor se da.

(4) Odstranitev kontraktnih pogodb pri mestnih delih. Ker mestna uprava ve, da kontraktorji svoje delavce zelo slabo plačujejo, a sami spravijo v žep ogromen dobiček, so socialisti stavili v mestnem svetu predlog, da bi vsa javna dela mesto samo izvrševalo.

(5) Mesto naj po možnosti preskrbi za brezposelne. Da se zaposli čim več delavcev, je mesto sprejelo ordinanco, ki določuje osemurno delo za mestne delavce in za delavce, ki delajo pri mestnih kontraktih.

(6) Mesto naj si preskrbi svoj kamnolom, od koder bo po ceni dobivalo kamenje za tlakovanje cest. Poseben odbor mestnih očetov je prevzel to zadevo in pregledal tri kamnolome, od katerih bo mesto kupilo najboljšega še to zimo.

(7) Mesto naj si priklopi in inkorporira predmestja. Za časa sedanje uprave sta se priklopili dve predmestji in sicer Town Lake in Williamsburg. Pogajanje za priklopitev North Milwaukee in Wauwatosa so sedaj v tiru.

(8) Mesto naj se razdeli v nove ward, ker so nekateri wardi preveliki, drugi pa premajhni. To se je zgodilo in prihodnje volitve se bodo vršile po novi razdelbi.

(9) Mesto naj preskrbi brezplačne zdravnike za reveže. Mestni zdravstveni oddelki se na razpolago meščanom gotove ure in po mestu je več zdravniških uradov, kjer se zastoj ordinira.

(10) Brezplačne bolnišnice in javen krematorij. Občinska bolnišnica se bliža dogotavljenju in dva druga načrta sta v delu. — Načrti za krematorij so tudi v delu.

(11) Odprava prostitucije v kolikor dovoljuje sedanji kapitalistični sistem. Za okraj "rdečih luči" so se izdale stroge obredbe, odpravili so se saloni "sumljive" vrednosti in hoteli so pod nadzorstvom.

(12) Udobnostna postajališča (comfort stations). Do sedaj je mesto izgotovilo eno tako postajališče, ki izborno vspeva, zato jih v najkrajšem času še več ustanovi.

(13) Ustanovitev mestnega oddelka za plumbarska dela. Ta odedek bi opravljal v ta posel spadajoča dela po najnižjih možnih cenah, ki bi se lahko plačevale tudi v letnih obrokih.

(14) Moderna kanalizacija mesta. Načrti za to so izdelani. Treba jih je samo odobriti in izdajo bonodov dati volilec in odločitev.

(15) Zgradba majhnih parkov po mestu. Prostor za park v petem wardu je kupljen in tudi že izpraznjen. Torej ne manjka več daleč do ureditve.

(16) Mestni zdravstveni odedek naj zavzame stara, nezdrava in razdrpana poslopja in na njih mestu naj mesto zgradi nova zdrava poslopja ter jih daje v najem za najnižjo možno ceno.

(17) Mesto naj preskrbevalo brezplačno za šolske otroke obed, kjerkoli potreba. Socialistični člani v mestnem šolskem svetu so zahtevali v ta namen \$5.000, a nesocialistična večina je glasovala proti.

(18) Šolska poslopja naj se rabijo izven pouka za shode in sestanke meščanov. Se sicer v veliki meri izvršuje, a bi se še v dosti večji meri lahko, da ne bi šolski svet tako nasproval.

(19) Mesto naj izposluje pri upravnem svetu Auditorium-a, da bo ljudstvo imelo na raspolago te prostore za svoje prireditve in sicer za najnižjo ceno.

V tej velikanski dvorani se sedaj prirejajo vse večje delavske prireditve, ljudski koncerti itd.

(20) Mesto naj proglasi vse volilne dneve za praznike in obenem pazi na to, da se ti prazniki tudi obhajajo. Mayor Seidel izda pred vsakimi volitvami apel na meščane, da naj praznujejo te dneve, a kapitalistični oduheri se seveda ne zmenijo za to.

(21) Mesto naj plača svojim delavcem primerne plače, — ne manjše kot so unijake. Sedanja socialistična uprava je do sedaj storila za delavce: a) določila osemurno delo za mestne delavce in za delavce, ki delajo pri kontraktorjih mestnih del;

b) upeljala je unijske plače za vse strokovno izurjene mestne delavce; c) zvišala je plačo mestnim težakom (laborer) od \$1.75 na \$2.00 na dan;

d) upeljala je unijsko znamko na vsako najmanjšo tiskovino, ki jo rabi mesto;

e) poravnala je krojaški štrajk. f) upeljala je stalno nadziranje tovarnen za namenom izboljšati zdravstvene razmere v njih; g) preskrbel je za policaje in ognjegašce poleg prejšnjega prostega časa še dva dneva počitnice vsak mesec.

h) skrajšala e delavni čas oskrbovalcem mostov; i) ustanovila je odedek za dobrobit otrok. Naloga tega departamenta je nadzirati otroke, zlasti dojenčke ter dajati materam potrebne nasvete glede otrok i. t. d. Ta komisija upa rešiti na stotine otrok smrti oziroma pohabljenosti. Takoj pry mesece je dosogla sijajne vspehe;

j) imenovala posebno zdravstveno komisijo, koje namen je pomagati ljudem boriti se proti jetiki.

Naravnost ephalen vspeh pa je dosogla socialistična uprava pri tlakovanju cest. Pod kapitalistično upravo je stal kvadraten jard tlakovanja \$2.40, pod socialistično upravo pa samo \$1.40 in manj.

torej za cel dolar ceneje samo pri enem jardu in poleg tega še boljši material. Od te razlike enega dolarja pri vsakem kv. jardu, je bilo 60 e goljufije in 40 e so vrgli tja po nepotrebnem, ker niso imeli strokovnikov v tem delu. A socialisti so vgoslili najboljšega moža za to mesto s plačo \$3000 na leto, kar je dovolj malo, ako vpoštevam, da je ta mož prihranil samo eno leto okrog \$300.000 mestu oziroma meščanom. Tekoče leto nameravajo tlakovati okrog 500.000 kv. jardov, kar pomeni, da bo samo ta mestni odedek prihranil pol milijona dolarjev. Ali je potem to slaba uprava!

In ravno ti sijajni vspehi sedanje uprave ne puste mirno spati kapitalistične grahtarje, kajti oni vedo, da danes ni nobenega kupovanja v mestni hiši in da uprava lahko da račun za vsak cent, ki ga je sprejela in ki ga je izdala.

Velike koristi za mesto je tudi takozvani kupovalni department purchasing dept.). Pred socialisti je vsak odedek kupoval zase. Seveda so tvrdke vsako stvar prav drago zaračunale in zato plačevalo odstotke voditeljem te partemante. Sedaj pa kupuje vse potrebščine za mesto mestni kupovalni agent ter tako prihrani lepe tisočake vsako leto. Samo prve leto je ta odedek prihranil blizjo \$50.000.

Našteli bi lahko še več enakih gospodarskih vspehov, a naj bo dovolj! Ker vse, kar smo našli je le polovico onega velikega dela, ki bi ga socialistična uprava gotovo zvršila, ako bi imela pravico.

Mayor Seidel je v svojem nastopnem govoru dejal: "Pred vsem naj se preskrbi mestu pravico do samo-uprave (home rule)". In mestni svet je do sedaj oddal v državno zakonodajo nad 40 točk za samoupravo, a večina njih ni prišla skozi, ker socialisti nimajo večine v državnih zakonodajih. Brez tega dovoljenja pa ne smejo delati ničesar kar jim ne dovoli mestni "charter", katerega so izdali kapitalisti s takim delokrogom, da imajo kapitalisti zraven čim največ dobička. Kakor hitro pa dobe socialisti večino v državnih zakonodajih, kar ni več daleč, potem se bo videlo delo milwauške socialistične uprave v pravi luči.

Sklep iz vsega je: Milwauška socialistična uprava je prestala prvo izkušnjo z izbornim vspehom; kajti ostala je neomadeževana in poštena, kar pripoznavajo tudi nasprotniki, ostala je zvesta delavskim interesom, ostala je zvesta svojim obljubam in svojim volilecem, zato pa s sigurnostjo upa, da bodo tudi volilec ostali zvesti na dan prihodnjih volitev.

BRAT, DELAVEC!

Piše Fr. Novak, Milwaukee, Wis.

Ko si pregan od bede in pomanjkanja zapuščaj domovino, bil si poln lepih upanj. Težko si se poslovil od krasne rodne zemlje, od zelenih travnikov, od krasnih sinjih gor, ter od dragih domačih, a upanje, ki ti je polnilo prsi, dajalo ti je moč. Vzlie vsej lepoti tvoje domovine, vzlie vsemu bogastvu, ki je razlito po njej, bil si nesrečen, bil si suženj. Bele cerkve na gričih in ravninah, krasni gradovi v sencah košatih dreves, pisane uniforme cesarskih službnikov, vse te je spominjalo tvoje sužnosti in ti ukazovalo ponižnost — pokorščino! Hodil si sklonjen s klobukom v roki po zemlji, ki je bila tvoja. Poslušal si lepe govore duhovnikov in njih pomagavev v frakih, ter daroval zadnje vinarje v njih malho. In ko si se zavedel ter videl okrog vso krasoto. je tvoje srce zahrepenelo po sreči, katera te je vabila in zato si odšel v daljni svet zanjo v upanju: ko se vrnem, bom srečen, prost bom tega jarma! Ko ti je domovina izginila izpred oči, si žaloval, a upanje, ki si ga nosil v prsih, dajalo ti je moč. Stegal si močne žuljave roke in mislil v bodočnost, kako si bodeš s temi rokami priboril srečo in samostojnost.

Ko si vstopil v to deželo "svobode", videl si črne množice, ki so kakor brez uma begale po prašnih cestah. Sprevidel si, da je to lov za dolarjem in zaželel si, da bi bil tudi ti kmalu med njimi. Kjo si dospel na določeni kraj, peljali so te po umazani ulici do črne lesene barake, ki je služila kot stanovanje tvojim znaneem. Notri si našel pri dolgi špehati mizi one, ki si jih iskal: bili so bledih, upadlih obrazov, žile na rokah so imeli napete, hrbet upognjen. Postavili so pred tebe plehasto posodo z pivom in ti ponudili belega kruha. V tem se je zrcalila vsa ameriška dobrota; a tega še nisi vedel takrat. Drugi dan vzbudilo te je tuljenje iz tovarni. Vstal si iz umazane postelje in odšel z drugimi. Pred črnim velikim poslopjem si se vstavljal in čakal. Prišel je človek surovega obraza. Vstavil se je pred vami in začel izpraševati, pri tem pa je pazno ogledaval postavo in mišice vsakega. Če si takrat kaj čital o sužnjih si se mogoče pogledal, če nimaš verig na rokah. Potem te je peljal v tovarno, postavil te je na gotov prostor in od takrat si stroj, brez volje, živ si, a ne živiš. Ho-diš domov, ko solnce zahaja in ko vzhaja, zopet nazaj. Kadar je treba, ukaže ti priganjač, da moraš ostati dve, tri ali pet ur in ti res ostaneš ter med večim ropotanjem strojev računiš, koliko boš dobil več plače. V nedeljo se podaš v gostilno. Dekle bledih lic se ti prijazno nasmeje. Harmonika, ki jo v kotu vleče zaspani godec, ti vzbudi spominje na domače kraje. Postane ti težko pri sreču; piješ čašo za čašo in na to sanjaš o lepši bodočnosti. Drugi dan greš nazaj v sužnost. Tako ti minejo dnevi, meseci in leta. Ako si vedno ponižen, ako napejš vse svoje moči in molče, kot nema živina opravljaš tvoj posel, ne zmeene se za surovosti priganjačev, ne za tvoje izmučeno telo, potem odbržiš tvoj posel, a tudi ne vselej. Prjđe čas, da so tvoje previdne roke vstavile preveč bogastva, da so skladišča prenapolnjena, potem stojiš na cesti. Ako je zima, moraš hoditi po zakajenih blatnih cestah od tovarne do tovarne beračiti za kruh; to delaš ti delavec, ki vstvarjaš vso neizmerno bogastvo, potikaš se kot pes po mrzi cesti in prošiš kruha. Boda in skrb se ti bere na obrazu, tvoji lepi upi padajo v nič, čudiljo slabši prihajaš, kmalu ne čutiš več moči, da bi se upiral nemili usodi. Zgubiš zadnje upe in si zgubljen. Nato je tvoj tolažnik le še pivo in žganje; s tem poplaviš bolesto, ki ti vstajajo v sreču, pu-

susiš solze, ki ti silijo v oči. Če se pa zdi bogatino, da opravljaš delo za dva, obdrži te in ti napejš svoje moči, ne glede na divje vrvenje stroja in nevarnost, ki ti preti neprestano. Tako ti mineva-jo leta med vednim delom brez veselja, brez spremembe.

Jasno in veličastno se vzdiga vsak dan solnce na nebu in odseva ljudi, ki živjajo srečo in veselje, le ti ne veš zanj; živiš, a tvoje življenje je podobno muli v premogokopu. Vsako spomlad se vzbudi narava in se odene s krasno zeleno obleko. Ptice žvrloge v grmovju, sladke vonj napoljuje vso naravo. Po zelenih livadih se sprehajajo ljudje, katerim si ti nakopičil bogastva, in pijejo iz polnih čaš življenja. Ljubezen, pomlad, prostost, le ti ne veš nič o tem. Z vpognjenim hrbtom ho-diš dan na dan po isti poti, med črnimi barakami po dimu in smradu. Dan na dan poslušáš tisto večno ropotanje strojev, dihaš stru-peni prah v se. Poslušáš surove besede ameriških kozakov. Zvečer zahrepeniš po svežem zraku, po prosti naravi, a tvoje telo je izmučeno; oditi moraš k počitku, da pridobiš novih moči za drugi dan. Zate ni svobode, ni svežega zraka, ni sreče in veselja! Delaj, kopiči bogastvo za druge, da se morejo valjati v razkošju, pokrivati se z zlatom in biseri, a ko so ti moči izžrpane, vlezl se in pogini. Za te ni več prostora na tem krasnem svetu. Ti nimaš več pravice do življenja.

Ako pa ostaneš pri moči in si z neprestanim delom pristradal nekaj stotakov, odšel bodeš nekega dne proti domovini, po kateri si hrepenel. Sreče ti bo zopet polno sladkih nad. Zagledal bodeš domačo vas, rojstno hišo. Na pragu pa te bodo srečavali znanci z žalostnimi obrazi; vprašali te bodo: prišel si? A mi gremo, beda je v deželi; glej, sestradani smo, naši otroci so nagi. Odkli bodo, a ti bodeš ostal, zaupal bodeš svojim dolarjem. Šel bodeš k sosedom, da se razveseliš z njimi, a pri njih boš našel sestradane obraze in pripravil se bodo med seboj. Odšel bodeš zopet drugam, a povsod boš našel bečo in preprič.

Lepa domovina, o kateri si sanjal vsa dolga leta, te bo prevarila, namesto miru in sreče, boš našel lakoto, kletve in ljuti boj. Videl bodeš, kako se trpinji — delavci in kmetje bojujejo med seboj in pri tem ne vidijo rešilne poti, ki se jim odpira pred očmi, ne slišijo glasov zavernih delavcev, ki jih kličejo v svoje vrste, delavce — bratov, ki so spregledali in spoznali resnico ter se otresli črnih pijavk in zapeljivcev, ki stoje v službi roparskega kapitalizma, da mu drže množice delavstva v duševni temi in se mastijo v izobilju, ki so ga iztrgali delavcem in njih družinam od ust. Tako boš našel svojo ljubljeno domovino, krasno in polno bogastva, zatirano in v prah teptano. Bojni klic se bo razlegal po njej; orožje bode rožljalo. Cerkve bodo spremenjene v politične dvorane, njih služabnike v pijane agitatorje in vlačugarje. Polno deželo vojakov na eni strani, na drugi pa armada brezposelnih delavcev, trume beračev in razečepanih otrok; propadle kmetije in prazne prodajalne, s kratka: našel boš povsod bečo in pomanjkanje pomešane z ljutimi boji. Če ostaneš, delil boš kmalu z drugimi pomanjkanje. Vrneš se nazaj, vpognil se ti bo hrbet pod jarmom kapitalizma vnovič. Ako ostaneš sam, menjalo se ti bo življenje med trdim delom in brezposelnostjo in se končalo v bolnišnici ali pa na cesti, morebiti še v ječi. Če zahrepeniš po mirnem družinskem življenju in si poiščeš ženo, privezal se bodeš do smrti neločljivo na tovarno. Tvoja bodočnost je s tem zapečatena; delal bodeš sam, delali bodo otroci in žena, a vendar se ne bo mogoče otresti jarma. Mesto sreče, našel boš skrbni in trpljenje povsod. Bleda boleha žena ti ne bo mogla osladiti življenja in tudi ne boleha ni bleda otroci.

Tako je tvoje življenje, brat — delavec. In kakaj? Ker si nezaveden, ker še vedno veruješ v bajke, ki so te jih učili v cerkvi in šoli. Ker se še vedno ponižno kriviš kot berač in nimaš ponosa, da si delavec, da proizvajaš vse, kar ima svet. Ker čitaš še vedno časnike, ktere pečejo hlapci kapitalizma in ti mečejo splask v oči. Ker še vedno poslušáš sladke govore

onih, ki ti govorijo o nekem napor-nem svetu onkraj groba ter ne sprevidiš, da si te govorje kot otrok poslušal in tudi celo poznaj-še življenje, a nima postal nikdar sit. In da oni, ki imajo vsega v izobilju, ne poslušajo teh govorov, marveč se jim smejejo, vzlie temu pa žive v radosti. Oni pač dobro vedo, da so vsi ti lepi govori le za te, da ostaneš ponižen in ne zahtevaš svojih pravice, ker gorje jim, če se delavci vzbude. Ozri se okrog, brat, poglej velike palače, tovarne, železnice, velikane, ki plavajo po morju, globoke rove pod zemljo, z eno besedo: vse bogastvo sveta in se vprašaj: Kdo je vstvaril vse to?

In kaj bi bilo, če vstaviš ti svojo roko. Ali bodo mogli bogatini živeti od suhih dolarjev in zlatu? Ali se bodo vozili v avtomobilih in jahtah, če ti ne bodeš delal? Ne! Brez tvoje delavne moči je zlato brez vrednosti! V tvojih rokah je moč, a ti jo ne poznaš. Ustvarjaš stroje, čimdalje umetnejše, a kaj imaš od tega; ti stojiš na cesti, ker stroj naredi desetkrat več, kot si naredil ti prej. A kapitalistu pri-nese desetkratni dobiček. Z delom od komanda, (piece work), napejša tvoje moči, izpreša iz tebe kri, napolnjuje svoja skladišča do vrha ter si tako brusi orožje proti tebi. Pride čas, da si nakopičil dovolj blaga, postavi te na cesto. Potem si vzameš čas; ozreš se v zrcalo in vidiš da ti je lice vpadlo; začutiš izmučenoost v vseh udih. Ako stopiš na solnce, peče-jo te oči, ker si se odvadil soln-čnim žarkom. Greš ven iz mesta in ko začneš dihati sveži zrak, vzbude se ti upi, davno pokopani. Čutiš se nesrečnega, vrneš se v mesto in z alkoholom ugasneš žalost in bolesto. Potem tarnáš čez težko delo in bedno, prazno življenje in se ne zavedaš, da si sam med tisti-mi, ki so krivi, da so danes vse po-stave proti nam naperjene, da de-lavec ne najde pravice nikjer. Da si med tistimi, ki še vedno spijo in se ne zmenijo za delavske or-ganizacije, ki stoje pod rdečim praporom mednarodne socialistič-ne stranke, katera edina je pokli-čana, da zruši današnji krivični red ter pribori delavstvu srečo in svobodo. Mogoče pripadaš k onim brezpomembnim društvom, ktera mečejo stotake na cesto za zastave in uniforme in se kot pajaci klan-jajo kapitalistom in farjem, pol-ljubljajoč bič cesarskih beričev, ki jih tepe že od rojstva. Če je ta-ko, potem odpri oči ter spreglej, spoznaj, da od teh nimaš pričaku-vati boljše bodočnosti. Oni imajo zate le bič in pulho tolažbo na ne-besa. Stopi v vrste socialistične stranke. Bojuj se za se in v prvi vrsti za tvoje otroke, da ne bodo sužnji kot si ti. Če pripadaš pod-pornemu društvu, naj ti ne za-dostuje, če se udje množe, ampak glej bodočnost, poslušaj swareče glasove mož, ki z bistrim očesom vidijo daleč v prihodnost. Če pripadaš pevskim društvu, potem glej, da bodo ista delovala v res-nici; da se bo v njih gojila umet-nost. Da ne bo ves napredek ob-stajal v kupu fotografij in zasta-vi, ktera samotno visi v temni omari, ne da bi komu koristila. Ako ljubiš svoj narod, dobro; vsak človek z dobrim sremem ga ljubi. Torej če ga ljubiš, mu moraš tudi pomagati. To ti je pa mogo-če, ako staviš svoje moči v to, da se raziš izobrazba med njim. Če je narod duševno mrtev, ne vzbudi ga nobena zastava, ampak knji-ge, časopisi, govori! Mogoče si ne jeziku velik socialist, če je tako, potem vzemi v roke časopise in knjige prouči vse do dna, potem se ti bodo oči odprle. Sprevidel boš, da samo govorjenje ne pre-straši volka in ne napolni blagaj-ne socialistične stranke. Sedaj ve-liko škoduješ napredku socializma s praznim konfuznim govor-jenjem. Uči se, stopi v stranko, potem boš manj govoril, a veliko koristil. Če si pa sodrug, potem se drži zvesto; drži se mej dostoj-nosti! Od pogovorov o bordelih, ki so med neizobraženci sedaj v modi, pripelji jih na drugo stvar, na delavske razmere, ne govori dosti, a to premišljeno. Neumneži se ti bodo smejali, a prišel bo čas ko se bodo vzbudili pod kruto pestjo kapitalizma in takrat se bodo spominjali tvojih besed. Ne navdušuj se samo enkrat, ko slišiš o kaki zmagi, vedi, da vsaka zmaga rodi novi, še ljutejši boj (Nadaljevanje na tretji strani.)

Jugoslovska socialistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:

Jos. Zavertnik st., Tomo Bešenik, M. Lutič, Frank Podlipce, V. Tomašek, S. Bogosavljevič, D. Popović.

Frank Petrič, tajnik, 1830 So. Centre Ave., Chicago.

Seje eksekutive so vsak prvi četrtek v mesecu ob 8 uri zvečer 1830 S. Center Ave.

- 1. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Podlipce, 604 N. Curtis St., organizator M. Kulovec.
- 2. Glencoe, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Pavel Dolenc, L. Box 43.—Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popol. pri sodr. N. Zlembergerju.
- 3. N. S. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Anton Horvat, 1003 Saisman Street.
- 4. La Salle, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Valent. Petisek, 1237 — 1st St. Conemaugh, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jack Kocjan, Box 508.
- 5. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Andr. Trstenjak, 1830 So. Center Ave.
- 6. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Frank Linich, 404 Park St.
- 7. Forest City, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Verbaš, Box 140.
- 8. Kenosha, Wis.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik Fr. Zerovec, 321 Prairie Ave.
- 9. Organizator M. Čubrilo. — Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu v na Socialist. gl. stanu.
- 10. E. Pittsburgh, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Steve Biagič, box 388.
- 11. Sygan, Pa. — Jugosl. soc. klub, tajnik B. Glažar, Box 77, Morgan, Pa.
- 12. St. Louis, Mo. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Jos. Filipovich, 1407 Salisbury Street.
- 13. Clairton, Pa.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik Mijo Zvonar, Blair Sta. Chicago, Ill. — Jugosl. zensko soc. udrženje, tajnica Tereza Petrak, 1154 Harrison Street.
- 14. Youngstown, O. — Jugosl. soc. udrženje, taj. Jos. Filipan, b. 521, Struthers, Ohio.
- 15. So. Sharon, Pa. — Jugosl. soc. udrži., taj. Geo. Popovich, 1016 Hamilton av. Chicago, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik B. R. Savič, 2318 Clybourne av. Chisholm, Minn.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik Joe Drobnik, box 679.
- 16. Indianapolis, Ind. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Filip Godina, 909 W. Pearl St.
- 17. Steel, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Dernač, Box 26.
- 18. Cleveland, O. — Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Petrovič, 5436 Stanard av. Jos. Raucha, organizator. — Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 9. uri popoldne v Jaites Halli, 6004 St. Clair Ave.
- 19. Roely, Wash.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik Nick. Pozarich, box 451.
- 20. Breezy Hill, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Lekš, Box 94.
- 21. West Mineral, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Goršek, box 489, Stone City, Kans.—Seje so vsako 1. in 3. nedeljo v mesecu ob 4 uri popoldne pri šef. Deliču.
- 22. West Newton, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Louis Strokelj, b. 139.
- 23. New York, N. Y. — Jugosl. soc. udrženje, taj. Josip Peršak, 89 St. Marks Place (8th Str.).
- 24. Frontenac, Kans. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Krajczel, Box 108.
- 25. West Allis, Wis. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Stefe Bešenik, 469—1st Ave.
- 26. Milwaukee, Wis. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Fr. Novak, 257 — 1st Ave.
- 27. East Palestine, O.—Jugosl. soc. skupina, taj. Jak. Istenich, b. 304. Seje se vrše vsako zadnjo nedeljo ob 2. uri pop. v mesecu pri sodr. Fr. Bogataju.
- 28. Oglesby, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Bergant, Box 173.
- 29. Oregon City, Oregon.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Kurik, box 326.
- 30. Joliet, Ill. — Jugosl. soc. skupina, tajnik John Andlovich, 205 Indiana St.
- 31. Adamsburg, Pa. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Josip Mostar, Box 120, organizator Martin Brunet. Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v Hali A. Steha Superior, Wye. — Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, Box 341. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne ob 2. uri v Hali K. Peruška.
- 32. Waukegan, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jak. Podboj, 717—8th St. Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v dvorani sodr. B. Mahnič.
- 33. Panama, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Jpe Ferjančič, box 10.
- 34. Portland, Ore.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik J. Obad, 1088 So. Front St.
- 35. Calumet, Mich.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik Jos. Ozanich, 4074—5th St.
- 36. Collinwood, O. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Božič, 5706 Waterloo Rd.
- 37. Virden, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kaučič.
- 38. Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob osmi uri zjutraj v Union Hall.
- 39. Monessen, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik John Šetek, Box 82.
- 40. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Snoj, 460 N. Halsted St.
- 41. Gary, Ind. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Geo. Maravich, 2193 Washington Street.
- 42. Aurora, Minn. — Jugosl. soc. klub, tajnik John Mihelich, Box 291.
- 43. East St. Louis, Ill. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik John Badalich, 1234 9th Street.
- 44. So. Side Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udrženje, tajnik Jos. Bloškovich, 2620 Sarah St.
- 45. Indianapolis, Ind. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Joca Petrovich, 523 W. Washington Street.
- 46. New Brighton, Pa. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik Mijo Ljubek, Box 166; organizator T. Krzulich.
- 47. Chicago, Ill. — Jugosl. socialistično udrženje, tajnik Simon Fabjanich, 2149 Archer Ave.
- 48. Detroit, Mich. — Jugosl. socialistično udrženje, tajnik Milan Kirin, 1099 Russell Str., organizator Jos. Mantony.
- 49. Youngstown, O. — Jugosl. socialistični klub, tajnik John Petrič, R. 2, Box 53 D.; organizator Matj Slabe.
- 50. Herminie, Pa. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Jos. Bric, box 136.
- 51. Livingston, Ill. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Krek, P. O.
- 52. Johnston, Pa. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Mike Štrukelj, 872 Chestnut St., Josip Zalokar, organizator.
- 53. Barberton, O. — Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Levstek, 817 Wooster ave.
- 54. Springfield, Ill. — Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Kampoch, 414 So. 8th St.
- 55. W. Oakland, Cal. — Jugosl. soc. udrženje, tajnik J. Pintarich, 308 Peralta St.

Poročila iz naselbin.

Milwaukee, Wis., 27. jan. — Cenjeni sodrugi! Pošiljam vam celoleten račun soc. skupine št. 37. Komur je znano, kake zapreke smo imeli v začetku pretečenega leta, bo moral priznati, da smo izvršili veliko delo. Najtežavnejše je pač bilo, postaviti skupino na zdravo in trdno stališče in odstraniti vse napačne pojme o socializmu. Danes je združenih v tej skupini okrog 50 sodrugov, izmed katerih vsak posameznik stoji trdno, ker nam pač ne zadostuje, da smo samo po imenu socialisti, ampak se neprestano vežbamo in učimo. Bodočnost je naša, to danes lahko s ponosom trdimo, ako bodo naši sodrugi le vstrajali v pričetem delu.

Največja pomoč za nas je Čitalnica. Pri ustanovitvi iste je rekel neki sodrug: "Čitalnica je pripravljajna za socializem." To se je zgodilo. Knjige so prebudele rojake. Začeli so misliti in posledica tega je naravno delavec, ki misli, postane kmalu socialist.

Drugo veliko delo je: Razširjanje "Proletarca". Pred enim letom so bili naročniki zelo redki, a danes jih imamo skoro sto. Z milwausko izdajo "Proletarca" pa bomo skušali številno naročnikov podvojiti. Z veseljem opazujemo, da grejo posamezne številke iz rok v roke po celi naselbini. Zadnji čas pa se zanimanje še v večji meri opazuje; list je postal že vse priljubljen.

Vse to nam daje najlepše upanje za prihodnost. V prihodno volilno borbo šli bomo milwauski Slovenci v boj kot močno in vro

organiziran odelek socialistične armade.

Celoletni račun slov. soc. skupine št. 37. J. S. Z.:

Dohodki:

Mesečni prispevki članov \$54.66

Zabavni večer v Čitalnici 20.10

Dobiček pri skupnem pikniku skupin št. 9, 34, 37. 16.60

Dramatični odsek Adrijana daroval 30.00

Druge podpore 0.33

Skupni dohodki .. \$121.69

Stroški:

Okrajni organizaciji \$24.07

J. S. Zvezi 28.62

Kristanov fond 4.80

Upravo 4.86

Agitacija:

Joe Zavertnik, st. voznja \$ 5.00

100 istisov majniške številke "Proletarca" 3.25

Bond za Milwaukee Leader 10.00

Naročnine za Proletarca .. 9.75

Brošure 4.00

Skupni stroški \$94.35

V blagajni prvega jan. ... \$27.34

Fr. Novak, tajnik.

CHICAGO, ILL.

Zadnji teden je sodr. F. Podboj priobčil v Proletarcu dopis, tiščoč se konvencije Socialist party v Oklahama City, Okla. Glavni namen dopisa je bil, da v njem izrazi svoje mnenje glede neangleških govorečih organizacij, katere naj bi se — po njegovem mnenju — razpustile.

Meni je žal, da se je dopis uvrstil brez uredniškega komentarja. Mislim namreč, da bi bilo potrebno in pravilno, da bi uredništvo spomnilo dopisnika, da spada po-zrov za tako razmotrivanje v delokrog eksekutive J. S. Z.

Po logiki sodr. Podboja bi slovenski ozir. jugoslovsanski socialisti v Ameriki morali takoj prenehati s Proletarcem, Radničko Stražo in Narodnim Glasom; kajti dovolj je, ako imamo Daily Socialist-a, New York Call, Appeal to Reason itd., ker — čujte: "naši ljudje nimajo eneržije in ne veselja do socializma." Ali kar niso vstanu storiti jugoslovsanski socialisti za socializem med lastnim narodom, to naj bi torili magičnim potom angleški sodrugi. Jaz sem res nadroveden, koliko jugoslovsankih socialistov so vzgorejli angleški sodrugi in obratno, koliko angleških socialistov so vzgorejli jugoslovsanski sodrugi. — Idealizem je lepa stvar, če ne prehaja v otročjo naivnost in ne praktičnost. Sploh pa socializem ni vzlet patenta na jezik; vsak narod ima pravico in dolžnost, da se v interesu socialističnih nauk, ki bodo strmo glavili današnjo kapitalistično družbo po vsem svetu, razvija po svojih potrebah in po svojih sredstvih. Eno teh sredstev so v prvem oziru naše organizacije, naše časopise itd. Če se sami ne bomo brigali, da bo socialistična misel prodrla v sleherno hišo, kjer žive naši jugoslovsanski delavci, drugi se tudi ne bodo, pa jim tudi ne smemo šteti v zlo.

Sodr. Podboj pravi, da bi bilo zato bolje, da se razpusti Zveza, ker bi se naši sodrugi potem pridružili County in state organizacijam in bi bolj zasledovali delo in ustroj organizacije. — Če bi se sodr. Podboj malo bolj zanimal za tromesečna poročila, ki jih izdaja J. S. Z. bi moral vedeti, da je že 18 naših klubov v countyjih in še se priglašajo. Naš namen je, da bodo spadali vsi v County organizacije, ne da bi bilo treba razpustiti Zvezo.

Finci imajo vse klube v Countyjih, tako tudi nekoliko Poljaki in Italijani. Samo prijatelj prejejenosti v najožjem smislu besede in pa človek, ki res ne čuti v sebi nobene eneržije več, zamore prelagati tako nemisel, kakor jo je sprožil sodr. Podboj glede razpustitve J. S. Z.

F. Petrič, čl. kl. št. 1.

(Op. ur. Urednikovo preporočanje je ravno toliko vredno, kakor katerega drugega sodruga.)

Sygan, Pa. — Ubilo je 5. jan. v premogovem rovu v Alexandria, Pa., Westmoreland Co. Jos. Budarja, bil je zvest naročnik na "Proletarca". Ranjki je prišel tu sem šele pred tedni iz Burdine, Pa., kjer so rove zaprli. Bodi mu tuja gruda lahka! — Louis Glažar.

Browder, Ky. — 17. jan. ob 10. tih popoldne se je dogodila eksplozija v nekem rudniku blizu Central City, kakih devet milj od tukaj, ter zahtevala pet človeških žrtev. K sreči so ostali rudarji, okrog 240 po številu že odšli iz jame pred nesrečo, sicer bi zadela tudi nje enaka usoda. Ponesrečeni rudarji so bili zaigalci min. V tej jami se že dela 35 let in kakor se trdi, je to prva večja nezgoda. L. Jeros.

Stranka.

ZA DETROIT, MICH.

Udruženje, št. 61. J. S. Z., priredil v soboto, 10. febr. t. l.

Domačo zabavo

s petjem, sviranjem, deklamacijami in šaljivo pošto na 1099 Russell St. Poleg omenjenega programa, predaval bo sodrug Teodor Cvetkov: "Kako postanemo govorniki". Zabava se prične ob 6:30. Vstopnina znaša 10c.

ZA CHICAGO, ILL.

Jugoslovska ženska udrženje je vabi vse Slovence in Hrvatke na svojo zabavo, ki jo priredi v nedeljo 11. februarja v Narodni dvorani (vogal 18. th St. in Centre Ave.) Začetek ob dveh popoldne. Na tej prireditvi se predstavljata tudi lepa igra iz delavskega življenja "Kčerkė rada". Tiketi v predprodaji 15 c, pri blagajni 25 c, ženske proste!

NAROČITE SE NA DNEVNIK "ZARJA"!

Kdor želi čitati podučne člankke o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA".

"Zarja" izhaja v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6/II in stane za Ameriko \$6 za celo leto.

NŠE OROŽJE IN KAKO GA RABITI.

Piše Fr. Puncer, Milwaukee, Wis.

Časi, v katerih se je delavec klanjal raznim pijavkam in krvosomom se počasi posvlabljajo. Prej po pasje ponižni in s klobučkom pod pazduho napram ljudem, katere mi živimo, začeli smo zdaj postajati samozavestni. Začeli smo se zavediti, da smo mi tisti faktor, ki je vstvaril vse bogastvo sveta, dasiravno sami nič ne posejemo. Postali smo razredno zavedni in kot taki začeli smo se boriti za svoje pravice. Organizirali smo se v stranko, katere ne pozna razločka med narodnostmi, ne med verami, ampak vidi samo zatiran, v verige moderne sužnosti vkovan proletarijat. Pod praporom te stranke združeni se bomo lahko vpešno bojevali proti svojemu najhujšemu sovražniku — kapitalizmu. Združeni v socialistični stranki hočemo nastopiti ne proti kakim narodnostim, ne proti veri, pač pa proti izkoriščevalcem, proti družbi, ki nam odreka pravico do socialne enakosti.

Mi hočemo, da postane vse, kar smo mi vstvarili, splošna ljudska last. Mi, ki delamo od zore do mraka, hočemo sad tega dela tudi uživati. Sedanji krivični družabni red hočemo in moramo zrušiti in na mestu sedanjega krivičnega kapitalističnega sistema hočemo napraviti pravičnega, socialističnega. Kako pa vse to lahko dosežemo? Mogoče po receptu bratov Mc.Namara z dinamitom? O, ne! Naš boj ni naperjen proti poedin-cem gnile družbe. S tem receptom torej ne bo nič! Morebiti pa z cepe in kosami, kot so to delali naši pradedje? Tudi ne! Proti temu orožju ima kapitalizem še mnogo strašnejša sredstva, kakor puške, topove in drugo. "Potem je pa najbolje, da vse skupaj pri miru pustimo", poroče kdo. "Socializem hoče vendar preobrniti svet z revolucijo, toraj moramo vendar rabiti orožje", bo rekel drugi. Da, rabiti moramo orožje, toda ne pušk in bajonetov, kos n cepcev, ampak nekaj, pred čemur bodo trepetali tisti, ki nas z omenjenim orožjem tišče v sužnost, v srednjeveško temo. Kakšna sredstva so pa rabili dne 12. jan. zavedni nemški delavci v boju za svoje pravice? Kaj je provzročilo, da se celo nadutemu Vilčetu tresejo ozke vojaške hlačice v strahu, da v najkrajšem času zleti s prestola? Glej, dragi delavec, to je storila glasovnica. Zavedni delavci v Nemčiji so oddali okrog 4 in eno četrtino milijona glasov za svoje kandidate, za može, kateri bodo zastavili vse svoje moči v to, da ohajšajo nemškemu proletarijatu bedno stanje. Z glasovnico, oddano za prave može, za one, ki prihajajo iz naših proletarskih vrst, ki naše bedno stanje res poznajo, bomo razrušili že precej trhlo stavbo kapitalizma ter na njega mestu postavili novo, moderno stavbo pravičnosti in enakosti, stavbo socializma.

Seveda, nikakor ne smemo misliti, da se bo ta preobrat izvršil tako naglo, recimo, kar čez noč. Ne, treba je še mnogo resnih bojev, mnogo truda. Marsikateri zavedni delavec bo še obležal pod silnim pritiskom današnjih razmer, predno pade sedanji družabni red. Toda to nas ne sme strašiti! Le junaško naprej in zmaga mora biti naša. Ravno letos imamo prav lepo priložnost po svojih močeh prispevati k temu mogočnemu, mednarodnemu gibanju. V jeseni so namreč predsedniške volitve. Delajmo! Sotrpini! Hočemo li še vnaprej vedno pljuvati v lastno skledo s tem, da volimo kandidate republikanske ali demokratske stranke? Ne! Toda o tem pri drugi priložnosti. Naš namen je danes, v milwauski izdaji "Proletarca", da opozorimo rojake v Milwaukee, kaj je njih sveta dolžnost.

To spomlad bodo namreč tudi v Milwaukee volitve in sicer za mestno upravo. Republikanci in demokratje nastopili bodo združeni proti nam in našim kandidatom. Znanje je gotovo vsakemu, da je bilo mesto Milwaukee prvo, ki je izvolilo socialistično večino v mestni zastop. Naš v obče priljubljeni Seidel, kot mayor na čelu mestne uprave je, kakor vsi ostali, mož na svojem mestu. Vse svoje moči je žrtvoval v prosep in napredek mesta. In sedaj stoji zo-

SOCIALISTIČNI PREGLED.

Napredovanje socializma v Nebrasci.

Socialistični predavatelj C. J. Wright poroča: Država Nebraska je stopila v osredje, kar se tiče socialističnega gibanja. Pred tremi leti je imela Nebraska samo dvanajst lokalnih podružnic soc. stranke, kojih članstvo je znašalo samo 112 članov. Danes pa imajo tu socialisti svoj časopis in so že zmagali v treh mestih, kar kaže veliko sposobnost tamkajšnjih sodrugov. Danes je v tej državi okrog 80 podružnic z okolu 800 člani. V jeseni upajo izvoliti tri člane v državno zakonodajo.

Socializem med dijaki.

Ann Arbor, Mich. — Na Michiganski univerzi obstoja zelo živahen socialističen klub, kojega članstvo tvorijo profesorji in dijaki obojega spola. Poroča se, da so bili dijaki in dijakinje najboljši agitatorji za socialistični kurz, ki ga je tu priredil urednik "Appeal to Reason-a". A. N. Richer

pet na socialističnemu tiketu kot kandidat za zopetno izvolitev. Njemu nasproti pa dr. Bading, politični doktor in zastopnik velekapitala. Bomo-li volili Seidela in z njim cel socialistični tiket, ali dr. Badinga in njegove "nestrankarske" podrepnike, kapitalistične petolizce? Odgovor je lahek! Seidel naj bo naš mayor. Mi potrebujemo v mestni hiši može, ki zastopajo naše interese, ljudi, ki ne poznajo grafta, z eno besedo — socialiste. Nešetokrat so že pokazali, da imajo sree za zatiran proletarijat; in kako tudi ne, saj so kri naše krvi. Naj ne bo med Slovenci v Milwaukee volilca, da bi ne podpiral socialističnih kandidatov. Nobeđen naj ne ostane doma, ampak vsi na voliče ter v boj proti nasprotnikom delavstva! Že sedaj se trese protidelavski tabor. "Nestrankarski" politiki že slišijo daljno grmenje, ki naznanja grozno nevihto na volilni dan, nevihto, katere bo ta dan uničila sedaj po kapitalističnih listih toliko hvalisano nestrankarstvo. Milwaukee je mora ostati rdeče!

BRAT, DELAVEC!

Če se pa socialisti hočejo z vpehom boriti, se morajo vedno vaditi in medseboj navduševati. Štavitvi morejo vse moči za razširjanje socialističnega časopisja in knjig. Obiskovati morajo seje in prireditve predavanja, le tako veje v njih vrstah vedno navdušenje. Brat delavec! Ozri se po svetu, povsod se opaža probujenje! Delavske mase so spoznale hinavščino in lopovstvo raznih klerikalnih in drugih strank: sprevideli so, da so jih vsi ti "prijatelji" le za nos vodili. Zato so začeli boj proti izkoriščevalcem. Milijoni delav-

cev so spoznali zadnje leto, kje je pomoč za nje; pridružili so se socialdemokratski stranki. Sto tisoče drugih je na tem potu. Aristokratje, kapitalisti, farji in drugi tatovi ljudskih pravic trepetajo! Prestoli se majajo, vmes pa naraščajo gramoviti klice zmagonosnih delavskih armad! Ozri se v Nemčijo! Ni še trideset let odkar je železni Bismark izrekel: Jaz bom zdrobil socialdemokratsko stranko. A že pod njim se je razvila v nepremagljivo moč. Tudi po Ameriki je vedno nov duh; delavstvo se je naveličalo poslušati samo lepe govore, ono hoče tudi dejanj. Socialistični poslanec sodrug V. L. Berger v Washingtonu je odpri sto tisočem oči in jim pokazal pot v boljšo bodočnost. Klice za osemurno delo ter delavsko zavarovanje se razlega po državah! Moderni stroji potisnili so milijone delavcev na cesto in potiskajo nove še vedno, vsak dan. Stari delavci, kateri so celo življenje delali in kopičili bogastvo, umirajo na cesti. Žene in otroci se mučijo po tovarnah med tem, ko močni delaželniki može stoji po cesti, gladni in razečepani. Od kod naj pričakujemo pomoči? Od onih, ki živijo v bogastvu in razkošju? Ne! Naša rešitev je v socialistični stranki! Zato brat delavec, ko si čital to, odloži malomarnost, vzbudi se, stopi v naše vrste! Čim večje bo naše število, tem preje bo plapolala rdeča zastava nad vsoljnim svetom! In takrat bo konec suženjstva.

SOCIALISTIČNI PREGLED.

Napredovanje socializma v Nebrasci.

Socialistični predavatelj C. J. Wright poroča: Država Nebraska je stopila v osredje, kar se tiče socialističnega gibanja. Pred tremi leti je imela Nebraska samo dvanajst lokalnih podružnic soc. stranke, kojih članstvo je znašalo samo 112 članov. Danes pa imajo tu socialisti svoj časopis in so že zmagali v treh mestih, kar kaže veliko sposobnost tamkajšnjih sodrugov. Danes je v tej državi okrog 80 podružnic z okolu 800 člani. V jeseni upajo izvoliti tri člane v državno zakonodajo.

Socializem med dijaki.

Ann Arbor, Mich. — Na Michiganski univerzi obstoja zelo živahen socialističen klub, kojega članstvo tvorijo profesorji in dijaki obojega spola. Poroča se, da so bili dijaki in dijakinje najboljši agitatorji za socialistični kurz, ki ga je tu priredil urednik "Appeal to Reason-a". A. N. Richer

Več odličnih učenk je prodajalo socialistične knjige in brošure od hiše do hiše. Kurz je nepričakovano dobro vspel. Vsa predavanja so bila kar najbolje obiskana.

Naš napredek v Minnesoti.

V Minnesoti je bilo l. 1910, dobro organiziranih sodrugov 2,061; kar znači 37% napredka od l. 1909. Lanskó leto pa je članstvo napredovalo za 48% nad prejšnjim letom, članstvo za leto 1911. torej znaša 3,864, neoziraje se na to, da je bilo za politiko mrtvo. Minnesota je šesta država v Uniji po številu organiziranih socialistov. Zadnje čase pa se je organiziralo nepričakovano veliko novih klubov.

Kako je rastle nemška socialistična stranka.

Čitateljem podajamo nekoliko statistike o razvoju nemške socialistične stranke, ki je pri zadnjih volitvah dobila nad 4,000,000 glasov in je danes najmočnejša stranka v nemškem državnem zboru.

Število poslancev ni vsako leto naraščalo, a rastle je število glasov, izjema je samo l. 1878 in 1881.

Leto	Glasovi.	Poslanci.
1871	123.975	2
1874	341.952	9
1877	493.288	12
1878	437.158	9
1881	311.961	12
1884	549.990	24
1887	763.128	11
1890	1.427.289	35
1893	1.786.738	44
1898	2.107.076	56
1903	3.019.881	81
1907	3.251.005	43
1912	4.250.000	110

Gaylordovo mnenje v Californiji.

Te dni se je vračal iz Californije soc. državni senator iz Wisconsinu W. R. Gaylord, ki meni, da bodo pri jesenskih volitvah socialisti izvolili lepo število sodrugov v kalifornijsko zakonodajo. Zlasti v Los Angeles-u je sigurnih več okrajev.

Po zadnjih občinskih volitvah v Los Angeles-u, pristopajo unijski delavci v velikem številu v socialistično stranko. Sicer je splošno opažati veliko zanimanje za socializem in napredek na vsej črti v vseh zapadnih državah, od kar so socialisti Milwaukee tako sijajno zmagali ter tako pokazali, kaj premore politična organizacija delavskih mas, kaj premore razredno zavedni proletarijat.

Iveri.

Kadar se bo delavcem dovolj slabo godilo, bodo drugače volili.

Viljem, sedaj smo mi tu, ti lahko greš.

New York mora biti zelo "umazan", ker perice že več tednov štrajkajo.

Radovedni smo, ako nemški cesar še veruje v svojo "božjo" pravico do nemškega trona?

Kapitalizem ima toliko grehov nad seboj, da se kar med seboj tepo.

Zanesljiva statistika kaže, da znašajo John D. Rockefellerjevi dohodki vsako minuto \$67.30. Se mu pač ni treba bati slabih časov.

Samo moleđvati in moleđvati, med tem ko se drugi bojujejo za izboljšanje, ne bo prineslo nikomur kruha.

Ob svojem času se je nemški cesar izrazil, da je samo bogu odgovoren za svoje bedasto vladanje, a ne nemškemu narodu. Pri zadnjih volitvah pa je nemški narod pokazal, da je on še večji "gospod", kajti on noče biti ne cesarju ne bogu odgovoren.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V. Ž. Cleveland, O. — Obžalujemo, da poslana pesmi ne moremo priobčiti. Sicer je misel dobra, a je preveč nejasno in banalno izražena, kar ji jimiže vsvo vrednot. Pa prihodnjič! Na vsidenje!

Franklin, Pa. — A. S. Vaš dopis pride na vrsto prihodnjič. Pozdravljeni!

Listu v podporo.

John Krainc, Maryville, Ill. 25c Upravništvo.

Ustanovljeno

16. januarja 1892.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans. Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans. Tajnik: JOH. ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans. Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 489, Frontenac, Kans. Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans. FRANK PRELOGAR, Box 420, W. Mineral, Kans. MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa. JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans. JULIJ BOGNAR, Box 6, Breezy Hill, Mulberry, Kans.

MATI.

Socialen roman v dveh delih. Spisal Maxim Gorkij.

(Dalje.)

Objel jo je, pritisnil k sebi na prsi in jo poljubil. Njegova ljubezen je mater genila do solz. — Ločita se! — je rekel stražnik. Ko je pa odhajal z materjo je pa zamrmlal: — Ne plakajte. Izpustili ga bodo; izpustili bodo vsakega. Preveč jih imamo tu.

Doma je mati pripovedovala Malorusu pogovor s Pavlom, na njenem obrazu se je pa prikazal vesel smehljaj. — Povedala sem mu! Seveda! Pa jasno in razumel je! — in pristavila je z melanholičnim vzdihom: — Oh, da, razumel je; drugače ne bi bil tako ljubezljiv in prijazen. Še nikdar ni bil tak.

— Ah, mati — se je smejal Malorus. — Ne gre, kaj drugi ljudje hočejo, mati hoče ljubezen. Vi imate srce kot mož. — Seveda ljudstvo! Pomislite Adriuška — je zaklicala nakrat, kačoča začudenje v svojem glasu. — Kako se vse vrši. Vzamejo jim otroke in pomečejo v ječe. Ali mislite, da ne občutijo tega? Pridejo, sedijo, čakajo in govorijo. Kaj vi poročete k temu? Ako so inteligentni ljudje, taki in se hitro privadijo takih reči, kaj naj pa potem rečemo o navadnem ljudstvu?

— To je naravno — je rekel Malorus s svojim navadnim smehljajem. — Zakon ni fako trd napram njim kot napram nam. Oni bolj rabijo zakon kot mi. Ako jih zakon vdari po glavi, potem zakričijo, pa vendar ne kričijo glasno. Vaša lastna palica vas ne bo vdarila hudo. Zakoni so za one do gotove meje nekakšna obramba, za nas so pa le verige, da nas držijo zvezane, da ne moremo brecati.

Tri dni kasneje, ko je mati sedela pri mizi in pletla nogavice, Malorus ji je pa čital o vstaji rimskih sužnjev, je nekdo glasno potrkal na vrata. Malorus je odprl in spustil notri Vjesevščikova s svečanjem pod pazduho, s klobukom od zadej in z blatom na hlačah do kolen.

— Sel sem mimo in videl luč v hiši. Vstopil sem; da vprašam, kako vam gre. Prihajam pa direktno iz ječe. Govoril je v neznanem glasu. Prijel je Maslova za roko in jo stiskal, kot je dejal: — Pavel vam pošilja pozdrave. — Neodločno se je vsedel na stol, motreč sobo s svojim žarečim sumljivim pogledom.

Mati ga ni ljubila. V voglati, ozki glavi njegovih majhnih oči je bilo vedno nekaj, česar se je bala; ali sedaj se je razveselila, ko ga je ugledala. Z veseljem smehljajem, ki se je prikazal na njenem obrazu je rekla, prijazno: — Kako ste shujšali! Andrijuša, dajte mu škodelico čaja.

— Pripravljam samovar! — se je oglašil Malorus v kuhinji. — Kako se počuti Pavel? Ali so se kateri izpustili? Nikolaj je povslel glavo in odgovoril: — Izpustili so le mene. — Dvignil je svoje oči proti materinemu obrazu in rekel počasi, govoreč skozi zobe, z močnim povdarcem: — Povedal sem jim: Dosti je! Izpustite me, drugače vbičem samega sebe! Pa so me izpustili!

— Hm, hm — da — a, je rekla mati, obračajoča se od njega, ko se je njen pogled srečal z njegovimi ostrimi, malimi očmi. — Kako se počuti Tadija Mazin? je vprašal Malorus iz kuhinje. — Ali piše pesni? — Da! Jaz tega ne razumem. — je rekel Nikolaj, zmajajoč s svojo glavo. — Ako ga dajo v celico, pa poje. Samo ena reč je resnična, da ne želim iti domov. — Zakaj bi hodili domov? Kaj bi vas tam zanimalo — je rekla mati. — Ako je dom prazen, ne gori ogenj in mrz je povsod.

Vjesevščikov je sedel molče, njegove oči so se odpirale. Vzemši cigarete iz žepa, je zapalil eno, in gledajoč siv dim, ki se je dvigal v kolobarjih in razpuščal pred njim, je zarezal kot velik, hud pes. — Da, mislim, da je mrzlo. Ako je tlak poln zmrznjenih žčurkov, pa mihi so tudi zmrznene... Pelagejeva Nilovna, ali smem nocej spati tu? je vprašal hripavo, ne da bi jo pogledal.

— Seveda Nikolaj! Vam bi ne bilo treba vprašati, — je mati odgovorila urno. Čutila se je bolni v navzočnosti Nikolaja in ni vedela, o čem bi govorila z njim. Pa tudi on je govoril v tujem, zmedenem glasu. (Dalje prih.)

TISKOVNI FOND.

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like Frank Kus, John Kraine, Andrej Belak, etc.

"MOŽ Z BATOM" DOMA.

Zadnjič sem obljubil natančneje poročati o svojem boju na Nemškem. Reči vam moram, da takega voljnega boja ne pomni svet. Kar leže in gre, vse je bilo na nogah. Splošen položaj nekaj tednov pred volitvami se da označiti z Gregorčičevimi besedami: "To bil je vihar, to bil je vihar, od zore — do mraka — vso noč." Reči vam moram, da so se naši sodrugi borili kakor levi. In ako bodo ameriški sodrugi storiši samo polovice toliko za jesenske volitve, bo "Bela hiša" postala rdeča.

Na večer volitev se z "rešpetinom" gledali na družbo, zbrano Viljemovi palači. To so vam bili obrzi. Eden se je bolj kislno držal kot drugi. Cesar sam je trinajstkrat omedlel in njegove brke so se enajskrat pobesile; nobena "pomada" ni nič pomagala. In že je naročil frizerja, da mu jih poreže, a "gospoda" ga je pregovorila, češ, da naj vsaj ožjih volitev počaka. Zato vsak dan pričakujem žalostnega telegrama o tragediji njih Veličanstva Viljemovih brk. Ako se ne motim je Carnegie imenoval posebno komisijo za nakup te "čudodelne" relikvije, katera se namerava prenesti v nalašč zato sezidan muzej, ki bo stal pet milijard. Kadar zopet obiščem "prijatelja" Carnegie-a, vam ze sporočim.

20. jan. sem bil v Franklin, Pa., na veselici P. Dr. "Zorislava" št. 148 S. N. P. J. To smo se vrteli. O tem o priliki.

V nedeljo grem pa v Milwaukee na veselico "Soc. Pev. zboru". "Naprej" in bom vzel seboj tarelki bat, ki sem ga večerj naročil in tehta pet ton, in to zato, ker vem, da s tamalim batom ne bi opravil vsega posla štirinajst dni. Na svidenje! Pa halo ne pozabite podpreti, da se ne podre!

ZA MILWAUKEE, Wis.

Socialistični pevski zbor "Naprej" priredi svojo veliko veselico s koncertom, dne 11. februarja. Začetek ob dveh popoldne. Na programu je poleg pevskih in tamburaških točk tudi lepa igra iz delavskega življenja: "Njegov jubilej". Zatorej Slovenci, ta dan vsi v S. S. Turn Hall, da s tem pokazete da ste zavedni delavci in da znate ceniti dobro prireditev!

Vojvoda Wellington.

Vojvoda Wellington je skrbno nadziral hrano, ki so jo dobivali njegovi vojaki tekom vojske. Vedel je, da mnogo hrane podeli zdravje, moč in pogum. To nas dobro uči, da jako pazimo na kakovost in količino naše hrane. Če naše telo ne more sprejemati ali prebavljati hrano, moramo takoj rabiti Trinerjevo ameriško grenko vino. Slednje podeli pravo moč prebavljajnih organov našega sistema ter je izvrstno zdravilo pri želodčnih boleznih, jetrnih in drugih. Kmalu olajša zaprtje in

vse nadloge, ki so posledice zaprtja, kakor glavobol, revmatične in nevralgične bolečine, morskobolezen, jutranjo bruhanje in mnogo ženskih boleznij. Poživi celo telo, da lahko dela več brez truda. Po lekarnah Jos. Triner, 1333—39, So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

RABIMO izkušene šivavke ženskih slamnikov. Plačamo najboljšo ceno v mestu. Pouličnoželezniška zveza z vsemi deli mesta. PARAMOUNT HAT WORKS, 1611 N. Lincoln St., Chicago, Ill. (f 20)

"Feeling Better Already Thank You!"

Srečen sem, ker sem poslušal vaš svet in se zdravil z Dr. Richterjevim PAIN-EXPELLERJEM. Ozdravel me je bolečin v grlu in križu, da se počutim sedaj čisto zdravega. Vsaka družina bi ga morala imeti. Čuvajte se ponaredb. 25 in 50c. steklenice.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl Street, New York, N.Y. Dr. Richterjeve Congo Pilule olajšajo. (25c. ali 50c.)

Plodonosna zemlja v Floridi!

25 dolarjev jeden akre; 5 dolarjev za 10 akrov na mesec. Nič zime, nič mraza; trije do štirje pridelki na leto. Velikanske doneske prinašajo sočnate oranče in krasna zelena (celery). Več pove poverjenik

LOUIS BEWITZ, 198 1st ave., Milwaukee, Wis. Pismenim vprašanjem treba priložiti znamko.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

ZA CLEVELAND IN OKOLICO

je zastopnik Proletarca A. Gradisher, 1158 E. 61. Str. Pooblaščen je pobirati naročnino, kolektirati oglase in urediti sploh vse posle tičoče se Proletarca.

Vse konzularne in notarske zadeve (civilne in vojaške) prevzema v hitro in uspešno izvršitev Ivan Kaker, 220 1/2 Grove St., MILWAUKEE, WIS.

CARL STROVER

Attorney at Law Zastopa na vseh sodiščih. St. sobe 1009 133 E. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL. Telefon: Main 3989

ALOIS VANA

— izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač. 1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

L. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill. Ima veliko zalogo ur, verižic, prstnov in drugih dragotin. Iskriva tudi vseh vrstna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni.

ZDRAVLJENJE V 5 DNEH

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Strukturi; dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčno nezmožnost, vodenico in bolezni tičjih se moških. Ta prilika je dana zlasti tistim, ki so izdali se velike svote zdravikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni po tucetih zdravnikov, brezuspešno, da posejdem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vapočno.

Popravite Vaše zdravje. Pridite v moj urad in govorite zaupno. Govorimo vse jezike. Dobili boste najboljšo navseto in prednosti, ki sem si jih iztekel v moji 14 letni praksi kot specialist v boleznih pri moških. Ozdravim pozitivno želodec, pljuča, ledice in neprilike v jetrih. (Za neupešno zdravljenje ni treba plačati).

Complex block with text and a portrait of a man. Text includes: 'TAJNE moške bolezni', 'Zastrupljenje krvi', 'Ženske bolezni', 'PLJUČA', 'DR. ZINS, 183 N. Clark Str. Chicago'.

Zmanjšuj stroške, množi prihranek ni bogatstvo ti je zagotovljeno.

Complex block for Industrial Savings Bank. Text includes: 'No pustite svoj denar v brezdelju temveč ga zaposlite, da vam bo prinašal 3% obresti', 'INDUSTRIAL SAVINGS BANK', '2007 Blue Island Ave., Chicago, Ill.'.

JUGOSL. ZADRUŽNA TISKARNA

Complex block for South Slavic Cooperative Printery. Text includes: 'GLAVNICA SOUTH SLAVIC COOPERATIVE PRINTERY INCORPORATED \$10,000.00', 'Delnice se prodajajo po \$10.00 ena in jih je moči odplačevati po \$1.00.', 'FRANK PETRICA, 1830 So. Centre Ave., CHICAGO, ILL.'.

Complex block for tobacco. Text includes: 'Importiran starokrajški tobak vsake vrste za cigarete, pipe in žvečenje. Imamo portirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah. VAC. KROUPA, 1245 W. 18th St., Chicago, Ill.'.

Complex block for wine. Text includes: 'PRVA SLOVENSKA Vinarna in Gostilna v Kaliforniji, kjer se toči dobra vina in importirano pivo. Prodaja vina na galone in na drobnice. Ant. Schnabl, cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill.'.

Complex block for a doctor. Text includes: 'Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik. Izdravniška preiskava brezplačno. Čati je le zdravlja, 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeči bolniki naj pišejo slovensko.'

POZORI SLOVENCII POZORI SALOON

s modernim kegljiščem. Sveže pivo v sodčkih in buteljčkah in druge raznovrstne pijače ter umetna smodka. Potniki dobe še posebno priščie za nizko ceno. Postreba točna in ishrana. Vsem Slovincem in drugim Slovincem na tople priporočila.

MARTIN POTOKAR

1625 So. Centre Ave. Chicago

Valentin Potisek GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill. Toči vse, gostilni podrežno pijače in na priporočila rojakom na običaj običaj.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik. Uraduje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer. 1842 So. Ashland Ave. Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS. Telefon 1199.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnjeja in najcenejše parobrodna črta za Slovence in Hrvate. Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko. Brzi poštni in novi parobrodi na dva vikajka: Cesar Franc Jožef I. odpluje prvi iz New Yorka 30. aprila 1912. Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania.

Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku. — Vsi parniki imajo brezlični brzojav, električno razsvetljavo in so moderno urejeni. — Hrana je domača. — Morarji in zdravniki govorijo slovensko in hrvatsko. Za nadalnje informacije obrnite se na naše zastopnike ali pa na: PHELPS BROS. & CO

PHelps Bros. & Co

Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York. Zastopnik za Zapad: E. W. Kempf, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio

J. SVETE po domače pri ZALARJU 6120 St. Clair ave. Toči vino, pivo in žganje prve vrste. Smedke prve kvalitete so na prodaj. Za mnogobojen poset so pripravili rojakom v Clevelandu, pa potnikom Lastnik.

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k B. Mahnich-u, 714 Market Street, Waukegan. Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.